

1. Finanční gramotnost v šetření PISA 2012

Koncepční rámec projektu PISA 2012 definuje finanční gramotnost následovně:

„Finanční gramotnost zahrnuje znalost a porozumění finančním konceptům a rizikům, dále dovednosti, motivaci a sebedůvěru potřebnou pro uplatnění těchto znalostí a porozumění s cílem činit efektivní rozhodnutí v různých situacích souvisejících s financemi, zlepšit finanční situaci jedince či celé společnosti a umožnit zapojení do ekonomického života.“

Způsob, jakým je oblast finanční gramotnosti popsána a uspořádána, ovlivňuje podobu hodnotících nástrojů, včetně testových úloh¹, a ve svém důsledku i samotný způsob sběru dat a to, jakým způsobem je prezentována schopnost žáků v různých aspektech finanční gramotnosti. Šetření finanční gramotnosti se zaměřuje na tři klíčové prvky²:

- **obsah** jako okruh znalostí a porozumění, které jsou nezbytné pro finanční gramotnost;
- **procesy** jako myšlenkové postupy, které se uplatňují při řešení problémů;
- **kontexty** jako situace, v nichž jsou finanční znalosti, dovednosti a schopnosti používány.

OBSAH

Obsah vyjadřuje okruh znalostí a vědomostí nezbytných k vyřešení finanční úlohy. Tyto znalosti a vědomosti jsou v rámci šetření PISA 2012 zkoumány ve čtyřech obsahových kategoriích:

- *Kategorie „peníze a transakce“* zahrnuje povědomí o různých formách a smyslu peněz a zvládnání jednoduchých peněžních transakcí.
- *Kategorie „plánování a hospodaření s financemi“* zahrnuje plánování a hospodaření s příjmy a majetkem v krátkodobém či dlouhodobém horizontu, konkrétně znalost a schopnost sledovat příjmy a výdaje a využít příjmu a dalších dostupných zdrojů s cílem zlepšit svoji finanční situaci.
- *Kategorie „riziko a výnos“* zahrnuje způsoby řízení a krytí rizik a porozumění potenciálu zisku a ztráty v různých finančních situacích a u různých finančních produktů.
- *Kategorie „finanční prostředí“* odkazuje k charakteru světa financí. Zahrnuje znalosti práv a povinností spotřebitelů na finančním trhu i v širším prostředí financí, tedy i důsledků plynoucích z uzavření finančních smluv. V širším smyslu zahrnuje *finanční prostředí* také porozumění důsledkům změn v ekonomických podmínkách a ve veřejných politikách, jako jsou změny v úrokových sazbách, inflaci, zdanění či v sociálních dávkách.

¹ Každá testová úloha je vždy zařazena do jedné z dílčích kategorií každé perspektivy – obsahu, procesu a kontextu. Příklady úloh pokrývajících různý obsah, procesy a kontexty jsou dostupné na http://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni/PISA/Priklady-uloh-z-financni-gramotnosti/FL_uvollnene_ulohy.pdf.

² Podrobnější informace o pojetí finanční gramotnosti v šetření PISA 2012 jsou uvedeny v Koncepčním rámci finanční gramotnosti PISA 2012, který je dostupný na <http://www.csicr.cz/getattachment/25a11059-9aed-4bb5-a17b-32938f6dc43a>.